

Súd: Krajský súd Žilina
Spisová značka: 10Co/7/2019
Identifikačné číslo súdneho spisu: 5316202676
Dátum vydania rozhodnutia: 25. 06. 2019
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Róbert Urban
ECLI: ECLI:SK:KSZA:2019:5316202676.1

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Žiline, ako súd odvolací, v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Róberta Urbana a sudcov JUDr. Amálie Paulerovej a JUDr. Erika Vargu, v právnej veci žalobkyne W. R., nar. XX.X.XXXX, bytom P. F. P., T. XXX, proti žalovanému - Slovenská republika, za ktorú koná Generálna prokuratúra SR, so sídlom Bratislava, Štúrova 2, o náhradu škody, na základe odvolania žalovaného proti rozsudku Okresného súdu Čadca č. k. 12C/75/2016-57 zo dňa 4. septembra 2018 takto

rozhodol:

Rozsudok okresného súdu **p o t v r d z u j e** vo výroku o uložení povinnosti žalovanému zaplatiť žalobkyni sumu 1.832,36 eur spolu s 5% úrokom z omeškania ročne zo sumy 1.832,36 eur od 17.5.2016 do zaplatenia a vo výroku o náhrade trov proinštančného konania.

Rozsudok okresného súdu **z o s t á v a n e d o t k n u t ý** vo výroku o zamietnutí žaloby žalobkyne vo zvyšnej časti.

Strany **n e m a j ú** nárok na náhradu trov odvolacieho konania.

o d ô v o d n e n i e :

1. Napadnutým rozsudkom okresný súd uložil žalovanému povinnosť zaplatiť žalobkyni sumu 1.832,36 eur spolu s 5% úrokom z omeškania ročne z danej sumy od 17.5.2016 do zaplatenia. Východiskovo konštatoval, že v súlade s ustálenou súdnou praxou štát zodpovedá za škodu spôsobenú uznesením o vznesení obvinenia, ktoré trestné konanie sa v konečnom dôsledku skončilo zastavením alebo oslobodením spod obžaloby. Ide o špecifický prípad zodpovednosti štátu za škodu, pri ktorom sa v konaní o náhradu škody „nevyžaduje rozhodnutie o nezákonnosti trestného stíhania“, ale postačuje právoplatné rozhodnutie o jeho zastavení alebo právoplatný oslobodzujúci rozsudok.

2. Okresný súd uviedol, že medzi stranami nebolo sporné, že žalobkyni vznikli v súvislosti s trestným konaním trovy z titulu právneho zastúpenia. Po preskúmaní ich špecifikácie ustálil, že v rozsahu 1.832,36 eur boli vyúčtované v súlade s platnou vyhláškou. Ako nedôvodnú vyhodnotil námietku žalovaného ohľadne nepreukázania prevzatia zastúpenia - prvej porady, keďže v danom prípade došlo k písomnému udeleniu plnomocenstva priamo žalobkyňou a teda je zrejmé, že k porade medzi ňou a jej obhajcom reálne muselo dôjsť. Obdobne neopodstatnená bola námietka žalovaného, že právny zástupca/obhajca žalobkyne v trestnom konaní nepredložil doklad o tom, že je platiteľom DPH. Ide totiž o údaj zistiteľný z dostupných registrov; navyše, na pečiatke advokáta je uvedené aj identifikačné číslo DPH.

3. Vzhľadom na omeškanie dlžníka/žalovaného okresný súd priznal žalobkyni i úrok z omeškania vo výške 5,05% ročne od 17.5.2016 z vyššie uvedenej sumy a vo zvyšnej časti úroku (obdobie od 26.9.2015 do 16.5.2016) žalobu zamietol. V tejto časti žalobkyňa žiadnym spôsobom nešpecifikovala dôvodnosť uplatňovania úroku už od 26.9.2015, preto sa okresný súd mohol iba domnievať, že ide o dátum, ktorý je uvedený na žiadosti adresovanej Ministerstvu spravodlivosti SR o predbežné prerokovanie nároku na náhradu škody. Nadväzne okresný súd priznal úrok z omeškania až odo dňa nasledujúceho po

doručení žaloby žalovanému, t.j. od 17.5.2016. Zamietajúci výrok sa týka taktiež sumy 81,99 eur, keďže v predmetnej časti žalobkyňa preukázateľne neunesla dôkazné bremeno (ide o náklady cestovného v spojitosti s cestami v dňoch 12.7. a 23.7.).

4. O trovách konania rozhodol okresný súd v zmysle § 255 ods. 1 tak, že v spore v prevažnej miere úspešná žalobkyňa má voči žalovanému nárok na ich náhradu v rozsahu 91,48%.

5. Proti tomuto rozsudku (mimo zamietajúceho výroku) v zákonom stanovenej lehote podal odvolanie žalovaný, ktorý sa domáhal jeho zrušenia a vrátenia veci na ďalšie konanie a rozhodnutie. Poukazoval na to, že štát nezaťažuje zodpovednosť za škodu v každom prípade, keď trestné stíhanie nebolo ukončené právoplatným rozsudkom o uznaní jeho viny. Tvrdil, že štát zodpovedá len za nezákonné rozhodnutie, a nie za výsledok trestného konania. Pre úspešné uplatnenie nároku na náhradu škody musia byť splnené podmienky stanovené zákonom č. 514/2003 Z.z., pričom nezákonným rozhodnutím je iba právoplatné rozhodnutie, ktoré bolo (neskôr) zrušené alebo zmenené pre nezákonnosť príslušným orgánom. Odvolateľ trval na tom, že žiadnym výkladom - a už vôbec nie extenzívnym - nemožno reštriktívne formulovaný zákon vykladať v prospech žalobkyne; v tomto smere nemôže „sudcovská tvorba práva“ zasahovať do zákona.

6. Namietal, že okresný súd neuviedol, „ktoré rozhodnutia považoval za nezákonné“. Následne vzniká „absurdný stav“, kedy bez konštatovania nezákonnosti rozhodnutia došlo k priznaniu nárokov na náhradu škody z titulu nezákonného rozhodnutia. V konkrétnostiach súdnej veci žalovaný dával do pozornosti tiež skutočnosť, že žalobkyňa bola prvotne v trestnom konaní okresným súdom odsúdená a až v dôsledku zrušujúceho uznesenia odvolacieho súdu následne spod žaloby oslobodená. Dôvodom oslobodenia bolo pritom použitie zásady „in dubio pro reo“. Odvolateľ zhrnul, že v čase vznesenia obvinenia tak boli splnené zákonné podmienky na daný postup; išlo teda o oprávnený zásah do osobnosti fyzickej osoby. S odkazom aj na nález Ústavného súdu SR sp. zn. II. ÚS 163/2013 dodal, že jednotlivé dôvody oslobodenia spod obžaloby nemajú z hľadiska hodnotenia správnosti uznesenia o vznesení obvinenia rovnaký význam.

7. Žalobkyňa zostala v odvolacom konaní nečinná.

8. Krajský súd, ako súd odvolací, vec preskúmal v rozsahu a z dôvodov vymedzených v odvolaní (§ 379 a § 380 ods. 1 CSP), z ktorého titulu nedotknutým zostal odvolaním nenapadnutý výrok o zamietnutí žaloby vo zvyšnej časti a bez nariadenia pojednávania (§ 385 ods. 1 a contrario v spojení s § 219 ods. 3 CSP) v preskúmvanej časti rozsudok okresného súdu potvrdil podľa § 387 ods. 1 CSP.

9. Žalovaný síce v úvode odvolania uvádza, že ho podáva proti rozsudku okresného súdu v celom rozsahu, ale z obsahu odvolania (§ 124 ods. 1 CSP), ktoré hľadisko je určujúce, je zrejmé, že výrok o zamietnutí žaloby vo zvyšnej časti nenapáda. Pokiaľ by aj odvolací súd striktno formálne rešpektoval takéto vymedzenie rozsahu odvolania, muselo by byť v dotknutej časti odmietnuté (vecne by rozsudok okresného súdu nebol - taktiež - preskúmvaný), lebo vo vzťahu k nej nie je žalovaný subjektívne oprávnený podať odvolanie, keďže tento výrok vyznieva v jeho prospech (§ 365 v spojení s § 386 písm. b/ CSP).

10. Nezodpovedá obsahu odôvodnenia napadnutého rozsudku, že by okresný súd neuviedol, ktoré rozhodnutie považuje za nezákonné. Okresný súd za takéto dostatočne jasne označil uznesenie o vznesení obvinenia žalobkyni v trestnom konaní (v rámci konania pred súdom vedenom pod sp. zn. Okresného súdu Námestovo 6T/136/2013) a podrobne vysvetlil i dôvody, pre ktoré v konečnom dôsledku považuje takéto rozhodnutie za nezákonné. Súvisiaci výklad príslušných ustanovení zákona č. 514/2003 Z.z. prezentovaný okresným súdom plne rešpektuje ustálenú súdnu prax, čo - napokon - náležite uviedol už aj samotný okresný súd s odkazom na konkrétne súdne rozhodnutia.

11. Krajský súd - zhodne s okresným súdom - zdôrazňuje, že súdna prax je dlhodobo ustálená v otázke vyhodnotenia uznesenia o vznesení obvinenia ako nezákonného, ak v konečnom dôsledku dôjde k oslobodeniu obžalovaného (žalobcu vo veci náhrady škody pri výkone verejnej moci). Ide o rozhodnutia publikované pod R 70/94, R 35/1991, analogicky tiež R 37/2013, či R 37/2014. Rozhodujúca úvaha sa odvíja od nevyhnutnosti materiálneho vnímania právneho štátu a jeho zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci.

12. V danej súvislosti je potrebné doplniť, že osoba, proti ktorej je vedené trestné stíhanie, je v porovnaní s orgánmi štátu v značnej nevýhode už len z toho titulu, že štát disponuje na tento účel osobitne zriadeným odborným aparátom s rozsiahlym profesionálnym zázemím. Tiež preto priamo

ústava zaručuje stíhanej osobe právo na právnu pomoc (čl. 47 ods. 2 a čl. 50 ods. 3 Ústavy SR). Súčasťou daného (základného) práva pre prípad - z hľadiska stíhanej osoby - pozitívneho výsledku trestného stíhania je i oprávnenie požadovať náhradu účelne vynaložených nákladov konkrétnej právnej pomoci ako materiálnej ujmy spôsobenej štátom. Výkladom z opaku tejto úvahy možno dospieť k záveru, že niet racionálneho dôvodu nepriznať fyzickej osobe právo na náhradu trov obhajoby, ak štátna „mašinéria“ (v pozitívnom slova zmysle) voči nej neopodstatnene viedla trestné stíhanie, resp. jej nebola spôsobilá preukázať pôvodne (uznesením o vznesení obvinenia) tvrdenú vinu, t.j. potvrdiť dôvodnosť vzneseného obvinenia právoplatným odsúdením, ktoré jediné je z pohľadu preukázania viny relevantné. Nie je preto dôležité, či pri „prvom“ rozhodnutí okresného súdu v trestnom konaní bola žalobkyňa (pôvodne) uznaná za vinnú.

13. Obdobne nemá v rozoberaných súvislostiach podstatnejší význam odvolateľovo poukazovanie na zásadu „in dubio pro reo“ (v pochybnostiach v prospech obvineného). Jednak ide o zákonnú zásadu zadanú trestnom zákonodarstve a jednak (predovšetkým) určujúcim je právoplatný oslobodzujúci rozsudok, ktorým bolo vo vzťahu k žalobkyňi konštatované, že nebolo dokázané, že sa stal skutok, pre ktorý bola obžalovaná (žalobkyňa) stíhaná. Je vhodné doplniť, že tento dôvod oslobodenia je typickým pre vyslovenie existencie zodpovednosti štátu za výsledok trestného stíhania.

14. Ani rozhodnutie Ústavného súdu SR sp. zn. II.ÚS 163/2013 z 13.11.2014 - opakovane zdôrazňované odvolateľom - nie je „prelomové“ z hľadiska vnímania uznesenia o vznesení obvinenia ako nezákonného vo vzťahu k oslobodzujúcemu výsledku konania. Pokiaľ by toto rozhodnutie ústavného súdu malo smerovať k zásadnej revízií ustálenej judikatúry (predovšetkým Najvyššieho súdu SR), muselo by sa s ňou adekvátne vysporiadať; čo ale nebolo predmetom posúdenia v dotknutom konaní pred Ústavným súdom SR. Tento síce konštatoval, že dotknutá judikatúra Najvyššieho súdu SR neprešla testom ústavnosti, avšak takýto test nevykonala ani on v predmetnom náleze. Súvisiace úvahy ústavného súdu je tak potrebné vnímať predovšetkým v okolnostiach konkrétnej (ním prejednáwanej) veci. O to viac, ak daná úvaha predstavuje len „vedľajšiu“ líniu úvah ústavného súdu, keďže nález sp. zn. II. ÚS 163/2013 z 13.11.2013 sa venuje prioritne riešeniu otázky premlčania, resp. určenia začiatku plynutia premlčacích lehôt.

15. Zároveň nie je možné prehliadnuť, že samotným Ústavným súdom SR (v období časovo blízkom vydaniu rozoberaného nálezu) boli vydané rozhodnutia plne akceptujúce doterajšiu judikatúru všeobecných súdov (prioritne Najvyššieho súdu SR) - napr. I. ÚS 548/2012 z 7.12.2012, či II. ÚS 25/2011 z 24.3.2011. Taktiež v neskoršom rozhodnutí - napr. nález Ústavného súdu SR sp. zn. I. ÚS 320/2016 z 7.7.2016 - je opakovane konštatované: „Pre posúdenie nezákonnosti rozhodnutia, resp. postupu orgánu činného v trestnom konaní, nie je rozhodujúce, ako orgány činné v trestnom konaní vyhodnotili pôvodné podozrenie, ale to, či sa ich podozrenie v trestnom konaní potvrdilo.“ Rozhodne tak nemožno hovoriť v súdnej veci o akejsi nekontrolovanej až svojoľnej sudcovskej tvorbe práva.

16. V súvislosti s eventualitou odlišného právneho názoru (než z akého vychádzajú konajúce súdy) krajský súd dáva do pozornosti aj uznesenie Najvyššieho súdu SR sp. zn. 3 Cdo 181/2017 z 25.8.2018, v ktorom rozhodnutí najvyšší súd konštatoval, že v súčasnosti v rozoberanej otázke neexistuje rozdielnosť v judikačnej činnosti. Naopak, rozhodovacia prax dovolacích senátov je jednotná, zodpovedajúca (práve) vyššie definovaným právnym záverom.

17. Nakoľko odvolacie námietky (v zásade jediná odvolacia námietka, hoci prezentovaná z viacerých hľadísk) vymedzené žalovaným, ktorými je odvolací súd viazaný, neboli dôvodné a odvolací súd nezistil ani nedostatky v postupe okresného súdu, na ktoré prihliada z úradnej povinnosti (§ 380 ods. 2 CSP), v preskúmvanej meritórnej časti napadnutý rozsudok potvrdil ako vecne správny.

18. Žalovaný síce odvolaním výslovne napadol aj výrok rozsudku okresného súdu o trovách prvoinštančného konania, ale výlučne v súvislosti s ním tvrdenou nesprávnosťou rozhodnutia vo veci samej (čiastočným/prevažujúcim vyhovením žalobe). Nadväzne, potvrdenie rozhodnutia v meritórnej časti zakladá vecnú správnosť (aj pre viazanosť odvolacieho súdu konkrétnymi odvolacími dôvodmi - § 380 ods. 1 CSP) i od neho závislého výroku o náhrade trov prvoinštančného konania. Len na okraj krajský súd dopĺňa, že okresný súd primerane aplikoval zásadu pomerného úspechu v spore.

19. Odvolateľ/žalovaný nebol v odvolacom štádiu (vôbec) úspešný, preto nemá nárok na náhradu jeho trov; naopak vo všeobecnosti ho zaťažuje povinnosť ich náhrady protistrane. Avšak žalobkyňi žiadne

relevantné - odôvodnené a účelne vynaložené - trovy konania v súvislosti odvolacím prieskumom nevznikli (žalobkyňa ich vznik netvrdí a tento nevyplýva ani z obsahu súdneho spisu). Následne krajský súd podľa § 255 ods. 1 v spojení s § 251 CSP a § 396 ods. 1 CSP vyslovil, že strany nemajú nárok na náhradu trov odvolacieho konania. Takéto „jednostupňové“ rozhodnutie o nároku na náhradu trov konania zodpovedá aj východiskám a záverom ustálenej rozhodovacej praxe najvyšších súdnych autorít (bližšie napr. rozhodnutie publikované v Zbierke stanovísk Najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov SR pod R 72/2018).

20. Toto rozhodnutie odvolacieho súdu bolo prijaté hlasovaním v pomere hlasov 3:0.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku je prípustné dovolanie z dôvodov vymedzených v § 420 a § 421 CSP. Dovolanie môže podať strana, v ktorej neprospech bolo rozhodnutie vydané, v lehote dvoch mesiacov od doručenia tohto rozhodnutia na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii. Dovolanie je podané včas aj vtedy, ak bolo v lehote podané na príslušnom odvolacom alebo dovolacom súde.

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh).

Dovolateľ musí byť v dovolacom konaní zastúpený advokátom a dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom. Táto povinnosť neplatí v prípadoch vymedzených v § 429 ods. 2 CSP.